

Dídac Gutiérrez-Peris, llicenciat per l'IEP de París i especialitzat de postgrau en Estudis Europeus per la LSE. Coordinador de projectes durant els últims quatre anys al European Institute. Actualment investigador i analista a la Universitat de Londres en política institucional de la UE. Bloc: www.gutierrezperis.eu

El vot populista a les eleccions europees de 2014: tsunami o bassal?*

La hipòtesi d'un fort augment populista a les properes eleccions europees ha anat cobrant força al llarg dels últims mesos. Una [oportunitat](#) per identificar dos elements passats per alt: explicar com treballen els populistes al Parlament Europeu, i xifrar l'abast del fenomen.

La progressiva normalització del FN i del UKIP

L'espurna que va encendre les alarmes va ser l'enquesta 'shock' de [Le Nouvel Observateur](#) a principis d'octubre. El Front National encapçalava, per primer cop, la intenció de vot a unes eleccions amb el 24%. Uns resultats doblement sorprenents, tenint en compte que l'extrema-dreta francesa només va obtenir 6,3% a les eleccions europees de 2009. De l'altre cantó de la Mànega, el toc d'avís el va marcar els comicis locals anglesos del maig 2013. El UKIP, liderat per Farage, va aconseguir 23% dels vots (per 25% els Tories i 29% els laboristes).

El que fa que aquests números siguin diferents no són tan els percentatges (rècords), sinó una diferència qualitativa en cadascun dels dos casos. A França, el FN està seguint - amb èxit - l'estratègia de Marine Le Pen de [normalitzar](#) el partit: canviar la imatge fatxenda que li va donar el seu pare per la d'un partit anti-elitista (més que racista) i amb vocació [governamental](#). Fa uns dies, el diari [Le Figaro](#) es feia ressò de com l'extrema-dreta francesa està ampliant la seva zona d'influència al món acadèmic, al món de la comunicació, als sindicats. Aconseguint enterrar poc a poc la marginalitat a la que l'havia sotmès el famós principi de [pacte républicain](#), segons el qual la UMP donava suport al PS si el partit socialista s'enfrontava al FN en una circumscripció, i [viceversa](#).

En el cas anglès, el diferencial és que en un sistema híper-majoritari, mai els dos partits històrics havien aconseguit aglutinar tants pocs vots com en el mes de maig (54%). El UKIP està aconseguint el que els liberal-demòcrates van només enunciar: canviar el duopoli centenari de la política anglesa.

Aquestes són només algunes de les raons que acompanyen un cert pessimisme entre els analistes polítics a Europa. El Financial Times va ser el primer a veure-li les orelles al llop, anunciant un '[Tea Party](#)' a la Eurocambra. El [The Guardian](#) i el propi [Martin Schulz](#) a Euractiv van avisar sobre la possibilitat d'un col·lapse del Parlament a causa de les forces populistes, un *shutdown* a la europea. Més a prop de casa, el [Enrico Letta](#) i el [Jordi Vaguer](#) advocaven - en dos articles d'imprescindible lectura - per la necessitat de 'presentar batalla'.

Els números

El Cas Mudde, un professor de la Universitat de Georgia especialitzat en partits d'extrema-dreta a Europa, ha sigut un dels primers a posar números a aquesta corrent d'anàlisi.

Després de computar el vot populista a tota Europa en els últims dos anys, i basant-se en un

* Article basat en el [Taller de Política](#) sobre les eleccions europees celebrat el 16 de novembre a Barcelona

sistema de ponderació que va explicar al [Washington Post](#), Mudde es veu en cor d'afirmar que un total de 12 dels 28 Estats Membre escolliran eurodiputats d'extrema-dreta al maig 2014.

Segons el càlcul, el grup d'eurodiputats provinents dels partits més extremistes (UKIP, FN, PVV neerlandès, FPO austríac, Lega italiana...) oscil·laria entre 34 membres (4% del total dels eurodiputats) i 60 (6,5%). Si s'afegís a aquest grup els partits que tenen una posició ambigua en la tipologia del populisme europeu, navegant entre la eurofòbia i la crítica més radical (5 Stelle, Syriza, finlandeses...) el total d'eurodiputats seria de 117.

Aquesta avaluació més quantitativa, junt amb les valoracions mencionades anteriorment, obren la porta a diferents matisos:

- 117 eurodiputats 'populistes' és un **rècord** (en la pràctica representa el doble actual)
- El fenomen del populisme al Parlament Europeu no és necessàriament **generalitzable**. No tots els països envien representats populistes i en la gran majoria es tracta d'un o màxim dos eurodiputats per país
- El populisme europeu és, sobretot, el resultat de les dinàmiques electorals a **dos** països en concret (França i Anglaterra)
- 117 eurodiputats representa només el 15% del total de la Eurocambra. L'argument del *shutdown* està, en aquest sentit, probablement magnificat.

Tot i ser matisos a tenir en compte, la reflexió numèrica no canvia en res la forma en la que els populistes treballen al Parlament Europeu. I és precisament en aquest terreny on radica una de les crítiques més objectives i diàfanes al populisme europarlamentari.

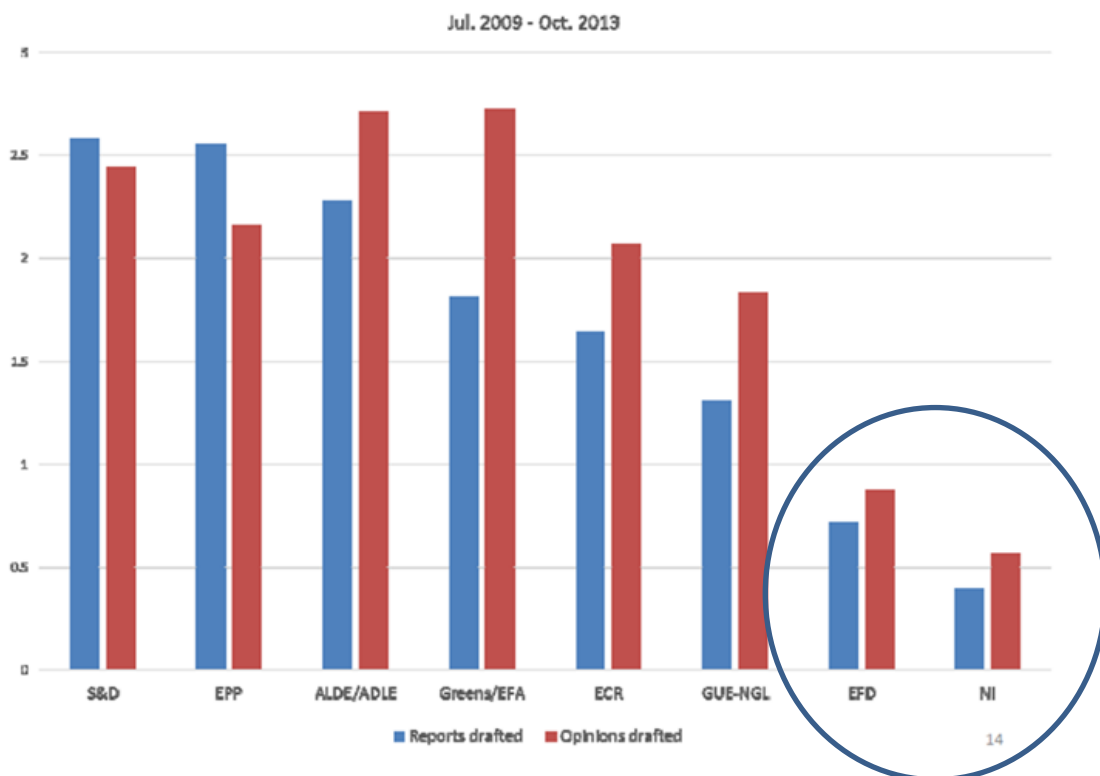
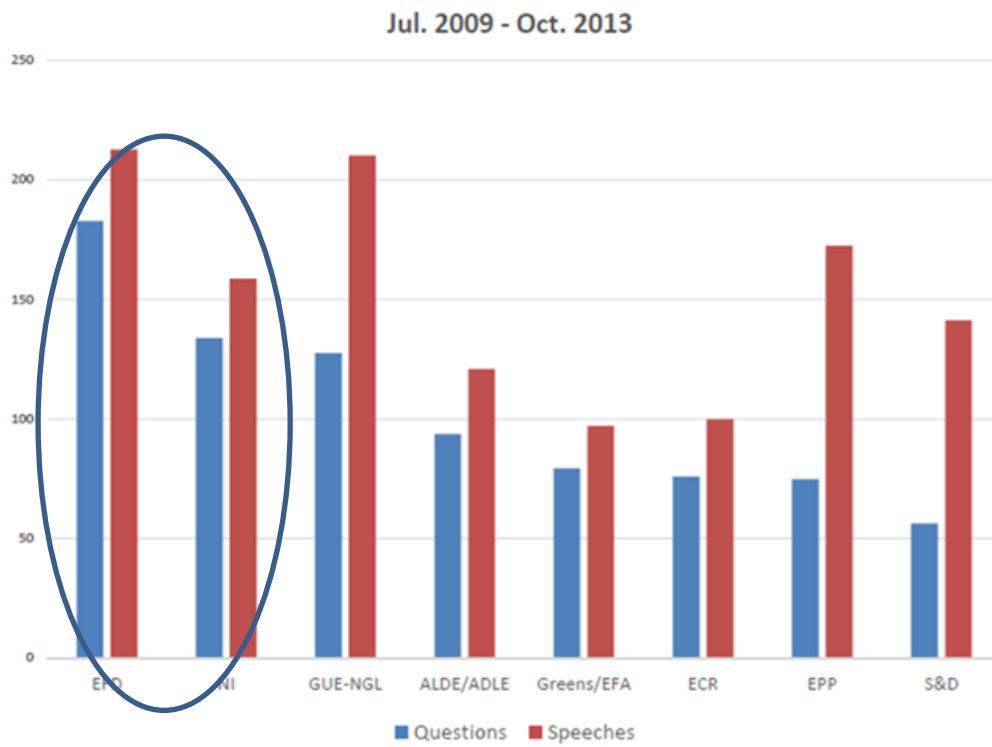
La instrumentalització del grup

Sota el títol 'Conflicted Politicians', en Marley Morris del Think Tank anglès [Counterpoint](#) va publicar fa unes setmanes un informe [cabdal](#) sobre aquesta qüestió.

Gràcies al recompte exhaustiu que fa la web [VoteWatch](#) dels vots dels eurodiputats, Morris va arribar a la següent conclusió:

hi ha una relació directament inversa entre el temps de paraula dels populistes al Parlament Europeu i la seva implicació en el procés legislatiu europeu. Dit d'una altra manera, xerren molt (els que més), i treballen poc (els que menys)

Com mostren els dos gràfics més a sota, el grup parlamentari dirigit per Nigel Farage i el grup de 'no inscrits' – on es troben els eurodiputats *frontistes* - són els que més preguntes formulen i més discursos fan, però són els que menys contribueixen en l'elaboració d'opinions i informes.

Font: [VoteWatch](#)

* Article basat en el [Taller de Política](#) sobre les eleccions europees celebrat el 16 de novembre a Barcelona

El nivell d'implicació en la formulació de les lleis a Europa depèn de components diversos – entre altres el gruix de la delegació parlamentària - però l'anàlisi de la feina dels eurodiputats populistes apunta clarament cap a una notorietat rècord. Una estratègia que qualla amb l'ús recurrent dels populistes europeus al insult i la [provocació gratuïta](#) per guanyar quotes de visibilitat.

Es reproduïx així un marc d'isolació ben avinguda, on els que estan menys interessats en la funció del Parlament Europeu, són al mateix temps els que més utilitzen la cambra com a altaveu per introduir les seves narratives polítiques.

Tenir grup propi, com indiquen les normes 30, 31 i 149 del reglament del Parlament Europeu, implica un increment no només del temps de paraula, sinó també del finançament, una de les raons poc comentades per les quals el FN veu amb bons ulls un possible [front extremista](#).

Denunciar aquesta instrumentalització del grup parlamentari és fonamental, entre altres perquè és un dels escenaris més realistes de cara al maig 2014.

El gràfic següent és un recordatori dels diferents partits populistes/extremistes amb representació al Parlament Europeu (o amb possibilitats d'entrar-hi). El partit europeu 'Aliança Europea per la Llibertat', on s'hi compta la Marine Le Pen, inclou a hores d'ara membres de cinc països diferents. Amb només tan sols 2 països més, el requisit per formar grup parlamentari s'hauria assolit.

Requisit: 25MEPs de 7 països

(membres AEL)	POSSIBLES	DESCARTATS
Front National (francès) NI	AfD (alemany) -	UKIP (anglès) ELD
Vlaams Belang (belga) NI	Lega Norte (italià) ELD/NI	BNP (anglès) NI
PVV (holandès) NI	Danish People's Party ELD	Jobbik (hongarès) NI
FPO (austríac) NI	United Poland ELD	Aurora Daurada (grec) –
Demócrates (suec) -	Partit de la Gran Romania NI	Atakka (búlgar) NI
	Partit Nacional Eslovac ELD	
	True Finns ELD	
	Popular Orthodox Rally ELD	

Nota: NI (no inscrits), ELD (Europa de la Llibertat i Democràcia, grup parlamentari presidit per Nigel Farage)

Conclusió: dues propostes

L'únic antecedent d'un grup parlamentari europeu d'extrema-dreta dona pistes sobre el primer frau que constitueix la opció populista a Europa.

Entre gener de 2007 i novembre de 2007 el grup '[Identitat, Traïció i Soberania](#)' va aconseguir mantenir units a eurodiputats d'extrema dreta de diferents països. La coalició va acabar estrepitosament després de que la eurodiputada Alessandra Mussolini llancés un insult generalitzat contra els romanesos (el gruix del seu propi grup parlamentari).

L'anècdota és un exemple de la incongruència i la falta de coherència entre les diferents forces d'extrema dreta a Europa. Comparteixen algunes característiques (el seu odi al immigrant i al 'estranjer'), però és una ideologia que neix del substrat proteccionista, incompatible amb l'essència de cooperació, col·laboració i lògica comparativa de la Unió Europea.

El segon element que de cara a les eleccions hauria de ressorgir en força és la denúncia permanent de l'equació a la que apuntava Morris en el seu informe: el representant populista és una suma d'egolatria i letargia parlamentària.

La Unió Europea és un dels règims polítics capdavanters en eines de rendició de comptes i open-data. Alguns dels millors exemples són el ja citat VoteWatch, o [Tanta Europa](#), [Citizens for Europe](#), [MiVoto2014.eu](#) i [Debating Europe](#). A Anglaterra hi ha eines que fins i tot només busquen a denunciar la manca de professionalitat, la nul·la dedicació i els abusos del UKIP (cf. [Action 2014](#)).

Aquest també hauria de ser l'objectiu dels demòcrates a Europa: promoure la informació entre ciutadans per tal de desmitificar i posar en perspectiva la feina i els valors dels representants populistes. En el fons, és també la millor manera de responsabilitzar i conscienciar aquells que amb el seu vot acceptaran donar veu a la Europa més retrograda.